

NORGES HØYESTERETT

Den 15. januar 2007 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2007-00086-A, (sak nr. 2006/1707), straffesak, anke,

A (advokat Erik Keiserud)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Johan Øverberg)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Tjomsland**: Saken gjelder spørsmålet om en lege under sitt arbeid for en interkommunal legevaktordning skal anses som offentlig tjenestemann i forhold til straffeloven § 127.
- (2) Ringerike tingrett avsa 24. oktober 2005 dom med slik domsslutning:
 - ”1. A, født 00.00.1959, frifinnes for overtredelse av strl. § 127.
 2. A dømmes for overtredelse av strl. § 228 første ledd, strl. § 257, vegtrafikkloven § 31 første til tredje ledd, jf § 22 første ledd og vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf § 24 første ledd første punkt sammenholdt med straffeloven §§ 61, 62 første ledd og § 63 annet ledd til en straff av fengsel i 8 –åtte– måneder som gjøres betinget med en prøvetid på 2 –to– år jf strl. § 52 flg. Til fradrag i den ubetingede del av straffen kommer 5 –fem– dager for utholdt varetekt.

A idømmes en ubetinget bot på kr. 7.000,-, subsidiært fengsel i 15 –femten– dager.
 3. A ilegges 5 –fem– års sperrefrist for utstedelse av førerkort for motorvogn. Perioden regnes fra den dagen denne dommen er rettskraftig.
 4. Saksomkostninger idømmes ikke.”

- (3) Dommen ble avsagt under dissens, idet rettens formann stemte for at fengselsstraffen skulle fastsettes til 120 dager og gjøres ubetinget.
- (4) Statsadvokatene i Oslo anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt lovanvendelsen vedrørende frifinnelsen for overtredelse av straffeloven § 127 og straffutmålingen.
- (5) Borgarting lagmannsrett avsa 11. oktober 2006 dom med slik domsslutning:
- ”1. A, født 00.00 1959, dømmes for overtredelse av straffeloven § 127 samt for de forhold som er rettskraftig avgjort ved Ringerike tingretts dom av 24. oktober 2005, alt sammenholdt med straffeloven § 61 og § 62 til en straff av fengsel i 120 – etthundreogtyve – dager, med fradrag av 5 – fem – dager for utholdt varetektsfengsling. I tillegg idømmes han en bot på 7.000 – syvtusen – kroner, subsidiært 15 – femten – dagers fengsel.
 2. A ilegges 5 – fem – års sperrefrist for utstedelse av førerkort for motorvogn. Perioden regnes fra den dagen denne dommen er rettskraftig.
 3. Saksomkostninger for lagmannsretten idømmes ikke.”
- (6) Dommen ble avsagt under dissens, idet en av lagdommerne var enig med tingretten i at forholdet som anken gjaldt, ikke ble rammet av straffeloven § 127.
- (7) Domfelte anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjaldt lovanvendelsen ved domfellelsen for overtredelse av straffeloven § 127 og straffutmålingen. Høyesteretts kjæremålsutvalg besluttet å tillate anken over lovanvendelsen fremmet, mens anken over straffutmålingen ikke ble tillatt fremmet.
- (8) *Jeg er kommet til at anken må forkastes. I likhet med lagmannsrettens flertall mener jeg at straffeloven § 127 får anvendelse i dette tilfellet. Min begrunnelse er imidlertid noe annerledes.*
- (9) Når det gjelder saksforholdet som er grunnlag for tiltalen for overtredelse av straffeloven § 127, har lagmannsretten gjengitt følgende fra tingrettens dom:
- ”Om kvelden den 2. juli 2004 oppholdt tiltalte seg hos sin kjæreste B, ---veien 0 i X. Utpå kvelden følte B seg dårlig og ringte legevakta. Hun snakket med fornærmede, lege C. Fornærmede har forklart, og retten legger til grunn at B fortalte at hun hadde tatt mye tabletter og alkohol. Forbindelsen ble brutt og fornærmede, som fant opplysningene urovekkende, kjørte til ---veien 0. Da han kom inn i leiligheten, hvor både B og tiltalte var til stede, var tiltalte nokså aggressiv. Fornærmede ga uttrykk for at han mente at B burde tas med til sykehuset. Tiltalte var uenig i dette og ga uttrykk for at de ”ordnet opp i dette selv” eller lignende. På bakgrunn av fornærmedes forklaring legger retten til grunn at tiltalte tok tak i fornærmedes arm og dro han ut døra. Fornærmede har forklart at han satte beinet i døra for å kunne ha tilgang til pasienten. Fornærmede gjorde et nytt forsøk på å komme inn i leiligheten. Fornærmede har forklart, og retten legger til grunn, at tiltalte da tok ”renna-fart” og dyttet fornærmede i brystet. Det var et kraftig dytt slik at fornærmede måtte ta skritt bakover for ikke å miste balansen. Etter dette tilkalte fornærmede politiet.”
- (10) Om organiseringen av helsetjenesten i kommunene skal jeg kort bemerke: Etter lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene § 1-1 skal kommunene ”sørge for nødvendig helsetjeneste for alle som bor eller midlertidig oppholder seg i kommunen”. Etter § 1-3 annet ledd skal kommunen blant annet sørge for

”allmenlegetjeneste, herunder en fastlegeordning” og ”legevaktordning”. Kommunen kan – etter bestemmelsen i paragrafens tredje ledd – organisere disse tjenester ved å ansette personell i kommunale stillinger eller ved å inngå avtaler med personell om privat helsevirksomhet. Etter forskrift 14. april 2000 nr. 328 om fastlegeordning i kommunene § 12 første ledd kan kommunen blant annet stille som vilkår for inngåelse av fastlegeavtale at ”fastlegen deltar i organisert legevaktordning utenfor kontortiden”.

- (11) C var vikar for en daværende fastlege i Y kommune da episoden fant sted. Han overtok senere denne legens praksis og har fra 1. februar 2005 selv fastlegeavtale med kommunen. Mens han var vikar for den daværende fastlegen, trådte han inn i dennes plikter etter fastlegeavtalen til å delta i den interkommunale legevaktordning som var etablert, og til å utføre offentlig allmennmedisinsk arbeid for kommunen. Legevaktordningen har etter det opplyste base på Ringerike sykehus, hvor legevaktlegene normalt oppholder seg med mindre de har bakvakt hjemme.
- (12) Spørsmålet er om den omstendighet at lege C på det aktuelle tidspunkt utførte et oppdrag for Ringerike interkommunale legevakt, innebærer at han da må betraktes som offentlig tjenestemann i forhold til straffeloven § 127. Jeg bemerker først at det – hva det også er enighet om – er uten betydning at C på det aktuelle tidspunkt var vikar for en daværende fastlege.
- (13) Straffeloven inneholder ikke noen definisjon av uttrykket offentlig tjenestemann, og det er i flere henseender uklart hvordan grensen skal trekkes. Dette fremgår blant annet av avgjørelsene i Rt. 1983 side 868, Rt. 1997 side 1938 og Rt. 2002 side 1020.
- (14) I kjennelsen i Rt. 1983 side 868 tas det utgangspunkt i at uttrykket offentlig tjenestemann omfatter de som i kraft av valg eller ansettelse kan utøve offentlig myndighet på vegne av stat eller kommune. Det pekes på at dette ikke løser problemet når det gjelder ansatte som utøver funksjoner som også kan utøves av private. Men det fremheves i den forbindelse at det forhold at det strafferettslige ansvar og vern kan bli ulikt for persongrupper som har like funksjoner, ikke har vært ansett å være til hinder for at den som er offentlig ansatt, regnes som offentlig tjenestemann. Den saken dreide seg om vold mot en bussjåfør som var ansatt i et aksjeselskap som var eiet av Bergen kommune. Høyesterett kom til at sjåføren ikke skulle anses som offentlig tjenestemann. – Saken i Rt. 2002 side 1020 gjaldt spørsmålet om en lærer i en offentlig videregående skole ble omfattet av begrepet. På bakgrunn av forarbeidene til straffeloven kom Høyesterett til at bestemmelsene i straffeloven §§ 127 og 326 var anvendelige.
- (15) Den saken der saksforholdet har mest til felles med vår sak, er avgjørelsen i Rt. 1997 side 1938, som gjaldt en lege som var blitt utsatt for vold på sitt kontor i et legesenter som ble drevet for deltagernes regning. Legen hadde enkelte spesielle oppgaver i kommunen som ga ham status som kommunelege II, men voldsanvendelsen hadde ikke noen tilknytning til utføringen av slike oppgaver. Legen hadde – etter de dagjeldende regler – avtale med kommunen om driftstilskudd og leie av lokaler, og hadde etter sin avtale plikt til å drive alminnelig legetjeneste et visst antall timer pr. uke og til å delta i legevakt mv. Høyesterett viste til at hendelsen fant sted mens legen utøvet alminnelig legevirksomhet av kurativ karakter. At han ”under utøvelsen av særskilte oppgaver ville være vernet av straffeloven § 127”, kunne ikke være avgjørende. Det ble videre vist til at legen ikke stod i noe arbeidstakerforhold til kommunen, men drev sin legevirksomhet som selvstendig næringsdrivende. At kommunen ytet driftstilskudd var ikke tilstrekkelig til å gjøre legen

til offentlig tjenestemann. – Fastlegeavtalene har etter omleggingen av kommunehelsetjenesten erstattet de tidligere avtalene om driftstilskudd, og dommen i Rt. 1997 side 1938 må – slik jeg ser det – innebære at en lege i sitt ordinære arbeid som fastlege ikke anses som en offentlig tjenestemann i forhold til straffeloven § 127.

- (16) Forsvareren gjør gjeldende at den omstendighet at forholdet skjedde under legevaktteneste, ikke medfører at saken står i en annen stilling enn om det hadde skjedd under Cs ordinære arbeid som fastlege. Jeg er enig med forsvareren i at også legevaktteneste i hovedsak er legevirksomhet av kurativ karakter. Jeg er videre enig i at det ikke er naturlig å anse C som kommunalt ansatt under legevakttenesten. Det kan i denne sammenheng ikke ha betydning at betalingen for legevaktteneste i tidsrommet mellom klokken 23.00 og 8.00 betegnes som ”timelønn” i den aktuelle særavtalen mellom Kommunenes Sentralforbund og Den norske lægeforening.
- (17) Jeg er – på tross av disse likhetstrekk – kommet til at C når han deltar i legevakttenesten, i forhold til straffeloven § 127 står i en annen stilling enn når han utøver legevirksomhet på sitt kontor. Legevaktteneste er en spesiell form for legevirksomhet som i særlig grad har fremstått som en offentlig oppgave. Dette har også medført at det er etablert kommunale og interkommunale legevaktordninger. Det er en slik interkommunal legevaktordning C er tilknyttet. Tilknytningen er etablert gjennom et vilkår fastsatt av kommunen – med hjemmel i lov – i forbindelse med inngåelsen av fastlegeavtalen. At legevakttenesten har en annen karakter, og at forholdet til kommunen er annerledes enn ved oppgavene som fastlege, fremgår for øvrig av at kommunens betaling da skjer etter andre prinsipper.
- (18) Ringerike interkommunale legevakt betjenes – etter det opplyste – fullt ut gjennom fastlegeordningen. Ved enkelte andre legevakter er det også særskilt ansatte leger. Etter mitt syn bør de leger som deltar i en kommunal eller interkommunal legevaktordning, ha samme strafferettslige vern uten hensyn til deres formelle tilknytning til kommunen. Jeg tilføyer – uten at dette er avgjørende for mitt syn – at legevaktteneste, slik denne saken viser, er en form for legevirksomhet der legen har et særlig behov for strafferettslig vern.
- (19) At krenkelsen av C skjedde for å hindre ham i å utføre en tjenestehandling – sørge for innleggelse av en pasient – er ikke bestridt og heller ikke tvilsomt.
- (20) Jeg er etter dette kommet til at anken ikke kan føre frem, og jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

- (21) Dommer **Matningsdal:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (22) Dommer **Øie:** Likeså.
- (23) Dommer **Bruzelius:** Likeså.
- (24) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (25) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.